

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

فرستنده: مجله هفته
۱۳ دسمبر ۲۰۲۱

دموکراسی ابزاری برای گسترش ایدئولوژی غربی نیست

آیا دموکراسی یک ارزش عالمگیر است یا یک ارزش مشترک جهانی؟ این موضوع به طور خود به خود به دموکراسی مربوط نمی‌شود بلکه درباره تمدن بشری است.

افسانه‌های دموکراتیک غربی اغلب دو حيله را اجراء می‌کنند. اولی، اشتباه گرفتن دموکراسی (دولت داری) با یک نظام دموکراتیک (نظام سیاسی) است و دیگری اشتباه گرفتن ارزش های عالمگیر (ویژگی) با ارزش های مشترک انسانی (جهان‌شمول بودن) است که در نتیجه دو افسانه ایجاد می‌کند که شامل: غرب باستان مهد دموکراسی است، و غرب مدرن سرچشمه دموکراسی است، از این رو گفتمان دموکراتیک را انحصاری می‌کنند و دوگانگی دموکراسی-اقتدارگرایی ایجاد می‌کنند. «اجلاس برای دموکراسی» در تلاش برای براندازی سیستم ملل متحد با دولت های مستقل نظام بین المللی مبتنی بر قوانین بین المللی به عنوان بلوک های اساسی سازه آن این کار را به حد افراط رسانده است. از منظر نظری، محققان غربی دموکراسی با ویژگی‌های غربی (دموکراسی غربی) را به عنوان شکلی عالمگیر از دموکراسی (دموکراسی غرب) توصیف می‌کنند و به جای این که دموکراسی را کثرت‌گرایانه توصیه کنند، آن را متنوع توصیف می‌کنند. برای ردیابی معنای اصلی دموکراسی، لازم است دموکراسی غربی را فقط به عنوان شکل خاصی از دموکراسی ببینیم و دوباره بر تنوع در منشأ دموکراسی تمرکز کنیم. تمدن‌های مختلف اشکال مختلفی از دموکراسی را ایجاد کرده‌اند که به دموکراسی بشریت معروف شده است، که به معنای ارزش‌های مشترک همه بشریت است.

دموکراسی حتی اگر منشأ غربی هم نداشته باشد، هنوز وجود دارد

وقتی یک کتاب درسی درباره دموکراسی می خوانید، اولین جمله اغلب این گونه شروع می شود که «دموکراسی از یونان باستان سرچشمه گرفته است». بنابراین ریشه یونانی دموکراسی یک ایده ریشه دار در میان مردم است. از آنجائی که یونان مهد تمدن غرب است، بنابراین مردم معتقدند که دموکراسی حق ثبت اختراع غرب است. اما چرا یونان؟ در واقع یونان قبلاً یک دولت شهر بود و دموکراسی یونانی در واقع نوعی از دموکراسی دولت شهر است که شکل خاصی از دموکراسی انسانی است. پس چگونه به مهد دموکراسی تبدیل شد؟

علاوه بر این، منبع دیگری از تمدن غربی وجود دارد: عبرانیان. پس از این که فرمان میلان در سال (۳۱۳) پس از میلاد) مسیحیت را به رسمیت شناخت، دموکراسی به عنوان یک ارزش جهانی تحت یکتاپرستی ترسیم شد. در نتیجه استعمار جهان توسط غرب، روایت غربی درباره دموکراسی مدعی شد که تمدن سیاسی مدرن از اروپا سرچشمه گرفته است. در نتیجه، الگوی حکومتی دولت-ملت بیشتر عالم گیر شد و اومانیسم غربی را به وجود آورد. این نوع اومانیسم بر رابطه قراردادی انسان و خدا استوار است و در لایه های زیر جلوه می کند:

۱. قرارداد بین خدا و پادشاه: آنچه که متعلق به سزار (امپراتور) است به سزار بر گردانید ;

۲. قرارداد بین شاه و اشراف: مگنا کارتا یا منشور کبیر ;

۳. قرارداد بین اشراف و حکومت: نظام سیاسی نمایندگی ;

۴. قرارداد دولت و مردم: نظریه قرارداد اجتماعی. این دیدگاه «مردم-خدا» از دموکراسی مدرن، دوگانگی بین فضای عمومی (حوزه عمومی) و فضای خصوصی (حوزه خصوصی) را شکل داد که بعدها به روایت دوگانه دموکراسی-خودکامگی در سطح بین المللی تبدیل شد.

اکثر کشورهای جهان به عنوان دولت-شهر شروع نشده اند و برخی حتی اکنون نیز دولت-ملت نیستند. چگونه می توانید از دولت های قبیله ای یا امیرنشین ها انتظار داشته باشید که منشأ خود را به دموکراسی دولت شهر یونان نسبت دهند؟ چگونه می توان غرب در دوران مدرن را منشأ دموکراسی دانست؟

خاستگاه دموکراسی متنوع است. افریقا «دموکراسی زیر درختان» دارد و «اوبونتو» از افریقای جنوبی می آید: من هستم زیرا ما هستیم. امریکای لاتین دارای اشکال کثرت گرایانه دموکراسی مشارکتی است. جهان عرب یک شکل اسلامی از دموکراسی به نام «شورا» ایجاد کرده است که واژه ای عربی برای «مشاوره» طبق قوانین اسلامی است. یکی از اصول شریعت اسلام، تصمیم گیری در امور کشوری از طریق «مشورت» است. این رسم کهن عرب در مجالس قبایلی بود و بعداً توسط اسلام تأیید و پذیرفته شد و در سوره ۴۲ قرآن با عنوان «الشوری» ذکر شده است. سید قطب مصری معتقد است که یک دولت واقعاً اسلامی باید «شریعت» (یعنی قوانین اسلامی) را به عنوان قانون اساسی خود بپذیرد و یک سیستم گسترده مشاوره سیاسی را اجراء کند. ابوالاعلا مودودی از پاکستان این سیستم مشورتی را «دموکراسی اسلامی» می نامد.

نادیده گرفتن نقطه شروع منطقی دموکراسی و خاستگاه آن در تمدن های مختلف و صرفاً مشروعیت بخشیدن به استعمار غرب در جهان به بهانه اشاعه ارزش های جهانی، کاری طعنه آمیز است. چنین دیدگاه تحریف شده ای تنها منجر به تراژیدی و از خود بیگانگی دموکراسی می شود. در حال حاضر، غرب نیز خود از آن رنج می برد، زیرا پوپولیسم حاکم است. این به اصطلاح «اجلاس برای دموکراسی» که به میزبانی ایالات متحده برگزار می شود، تنها به دیدگاه بنیادگرایانه تر از دموکراسی منجر خواهد شد.

در یک دموکراسی، مردم ارباب کشور خود هستند. چگونه می‌توانند ارباب کشور خود باشند، در حالی که هنوز مشکل «وضعیت دموکراتیک» وجود دارد، این که کشوری بدون دموکراسی ساخته شده را غیردموکراسی در دوران مدرن ببینند؟ در واقع، قبایل باستانی دارای دموکراسی قبیله‌ای بودند. حاکمیت نیز دموکراسی‌های خود را داشت. بنابراین دموکراسی یک مفهوم مدرن نیست. دموکراسی مدرن در مورد ایجاد یک بنیاد دموکراتیک است که زمینه را برای عملکرد دموکراسی فراهم می‌کند. اما بسیاری از کشورهای وابسته مانند جاپان، کوریای جنوبی و برخی دیگر که حتی توسط محقق آمریکایی جان میرشیمیر به عنوان «دولت‌های نیمه مستقل» خوانده می‌شوند، نمی‌توانند حتی در مورد امنیت و حاکمیت ملی خود تصمیم بگیرند، زیرا حاکمیت آنها ناقص است. دموکراسی به این معناست که یک ملت ابتداء باید ارباب خود شود و در سیستم دولتی مدرن، توانایی اربابی کردن یک دولت برای خود، امری جدائی‌ناپذیر از حاکمیت آن است.

ایالات متحده از طریق سرمایه و برتری تکنولوژیک خود، متحدانش و سایر کشورها را تحت کنترل در می‌آورد و آنها را «دموکراتیزه» می‌کند. پولند یک نمونه کلاسیک از آن است که از طرف امریکا به اجلاس سران دموکراسی ایالات متحده دعوتنامه دریافت کرده است، اما از آن خواسته شده که خود را «دموکراتیزه» کند. مشارکت منطقه تابوان چین همچنین در خدمت تلاش‌های ایالات متحده قرار گرفته تا ساختار نظام بین‌المللی مبتنی بر دولت مستقل به عنوان واحد مشارکت‌کننده که توسط ملل متحد ایجاد شده را بشکند، همچنین این عمل امریکا برای ایجاد یک زنجیره تأمین جهانی چین‌زدائی شده و یک نظم بین‌المللی مبتنی بر قوانین (ایالات متحده) است.

بنابراین، دموکراسی صرفاً به معنای کثرت‌گرایی نیست، بلکه به معنای متنوع بودن نیز هست. به عنوان بخشی از تمدن سیاسی، دموکراسی ریشه‌های گوناگونی دارد و به جای یک نظام ارزش جهانی مسیحی، یک ارزش مشترک برای همه بشریت است. بنابراین، دموکراسی غربی تنها محصول تمدن غربی است و دموکراسی حتی اگر منشأ غربی نداشته باشد، همچنان وجود دارد.

رادیو بین‌المللی بیجینگ